

"כשנשאלו כמעט צובק, לזלזלם אין לנו די מניין" (גאבור מאטה)

השתלמות פסיכולוגים.ות

טיפול בהתמכרויות – המשגה, אבחון וארגז כלים למטפלים

המכללה האקדמית אחווה

ניהול מקצועי: פרופ' דניאל פיינגולד danielfe@live.achva.ac.il

התמכרות לחומרים כגון קנאביס, אלכוהול, קוקאין, ולהתנהגויות כמו הימורים ופורנוגרפיה, נעשו שכיחות במיוחד בשנים האחרונות, ומופיעות במגזרים שונים של החברה הישראלית. אף שמדובר באחת ההפרעות הנפשיות השכיחות ביותר, תחום זה זכה לאורך השנים להתייחסות חלקית בלבד בספרות המקצועית ובהכשרת הפסיכולוגים.

בישראל, הטיפול בהתמכרויות היה נתון באופן מסורתי לאחריות משרד הרווחה, אך רפורמה עדכנית מעבירה את תחומי האבחון והטיפול לאחריותן של קופות החולים. שינוי מערכת זה, לצד העלייה בשימוש בחומרים ובהתנהגויות ממכרות בתקופה שלאחר אירועי 7.10 והתגברות המצוקה הנפשית בכלל האוכלוסייה, מדגישים את הצורך הדחוף בהכשרה מקצועית מקיפה לפסיכולוגים. ההשתלמות מציעה תשתית תיאורטית מעודכנת וכלים קליניים פרקטיים לזיהוי, לאבחון ולטיפול בהתמכרויות לחומרים משני תודעה ובהתנהגויות ממכרות אחרות. היא משלבת ידע מחקרי עדכני עם ניסיון טיפולי רב-שנים, ומועברת על ידי מרצים שהם חוקרים ומטפלים בכירים בתחומם.

קהל יעד:

מומחים ומתמחים בפסיכולוגיה

הקורס מוכר לגמול. קבלת אישור גמול מותנית בעמידה בדרישות הוועדה.

עלות:

במימון משרד הבריאות, השתתפות בתשלום דמי רישום בסך 300 ₪ מתמחים שיצרפו לטופס הרישום אישור התמחות עדכני ישלמו 200 ₪

מתכונת הלימודים: 8 מפגשים, ימי שלישי, בין השעות 09:00–14:30, במכללה האקדמית אחווה

מועדי המפגשים:

24.3, 17.3, 10.3, (יום רביעי), 4.3, 24.2, 17.2, 10.2, 3.2

המידע בחוברת זו נכון למועד הפרסום. ייתכנו שינויים בהתאם לנסיבות ולצרכים.

להרשמה לחצו כאן >>>

במקרה ביטול, אין החזר של דמי הרישום

אשמח שתשלחו לי מידע על
ההשתלמויות הבאות:

לחצו כאן

vered_a@achva.ac.il

לפרטים נוספים: ורד אמיתי

054-9600581

מפגש 1 3.2.26 מבוא לחומרים ממכרים

- 09:00-10:30 מבוא לחומרים ממכרים - חומרים ממריצים** פרופ' דניאל פיינגולד
נתחיל עם היכרות של החומרים הממכרים והשפעתם על המוח, הנפש וההתנהגות. במפגש זה נעסוק בחומרים ממריצים: ניקוטין, קפאין, קוקאין, וכו'
10:45-12:15 מבוא לחומרים ממכרים - חומרים מדכאים וקנבינואידים פרופ' דניאל פיינגולד
המפגש יעסוק בפוטנציאל הממכר של חומרים מדכאים: אלכוהול, אופיאטים, משככי כאבים, בנזודיאזפינים. כמו כן, נעסוק בהשפעותיו השונות של הקנביס.
13:00-14:30 מבוא לחומרים ממכרים - חומרים הלוצינוגנים והתנהגויות ממכרות פרופ' דניאל פיינגולד
במפגש נעסוק בחומרים פסיכדליים וכן בהתמכרויות התנהגותיות: הימורים, התמכרות למין, התמכרות לפורנוגרפיה.

מפגש 2 10.2.26 התמכרות: המשגה, אבחון וגישות מסבירות

- 09:00-10:30 פנומנולוגיה של התמכרות** פרופ' דניאל פיינגולד
המפגש יעסוק באבחון של התמכרויות ואפיון הקו שבין שימוש נורמטיבי לפתולוגי בחומרים ממכרים.
10:45-12:15 מודלים מסבירים להתמכרות פרופ' דניאל פיינגולד
המפגש יעסוק במודלים המסבירים השונים של התמכרות - המודל הביולוגי, המודל הפסיכולוגי והמודל הבינאישי/חברתי.
13:00-14:30 מערך הטיפול בהתמכרויות בישראל פרופ' דניאל פיינגולד
במפגש זה ננסה למפות את המענים הקיימים לטיפול בהתמכרויות בישראל, החל מקבוצות עזרה עצמית ועד למסגרות טיפול כוללניות. נבין איזה טיפול מתאים למטופלים השונים.

מפגש 3 17.2.26 התמכרות בראייה מערכתית

- 09:00-10:30 מאפייני המערכת המשפחתית בהתמכרות** רחלי זיגל
נדון במאפיינים התפתחותיים של התמכרות, בדגש על המערכת המשפחתית. כולל תמות משפחתיות מרכזיות, דיון ודוגמאות קליניות.
10:45-12:15 טיפול מערכתי בהתמכרויות רחלי זיגל
נדון בטיפול בהתמכרויות מתוך ראייה מערכתית. נעסוק בהתערבויות טיפוליות פרטניות ומשפחתיות כנגזרת של נקודת מבט זו.
13:00-14:30 בני משפחת המתמכר/ת רחלי זיגל
מפגש זה יתמקד בבני משפחת המתמכר ומאפייניהם - תיאוריות רלוונטיות בטיפול משפחתי, התערבויות ודרכי טיפול, כולל תיאורי מקרה.

מפגש 4 24.2.26 טיפול אינטגרטיבי בהתמכרויות אצל מבוגרים: הנחה, נפש והחלמה

- 09:00-10:30 המימד הדינאמי בטיפול בהתמכרויות** חגי מזלי
מפגש זה יתמקד בהתמכרות כביטוי למצוקה נפשית עמוקה. המפגש יתמקד בהתמכרות כתופעה נפשית ובין-אישית המשקפת יחסים פנימיים לא פתורים ודפוסים חוזרים של חיפוש תלות ושליטה. נבחן כיצד קשר טיפולי מהווה זירה לעיבוד חוויות אלו וכיצד מודעות רגשית וקשר אמפתי מאפשרים שינוי עמוק ומתמשך.
10:45-12:15 המימד ההתנהגותי בטיפול בהתמכרויות חגי מזלי
שימוש בחומרים ממכרים הינו דפוס בעל מאפיינים נלמדים ואף טקסיים. המפגש יעסוק בהבנת דפוסי ההתנהגות - מקומות, סיטואציות, אנשים וכו' - המקושרים לשימוש בחומרים הממכרים, ובאפשרות לסייע למטופלים לזהות, לנטר ולשנות דפוסים אלה.
13:00-14:30 המימד הרוחני בטיפול בהתמכרויות חגי מזלי
המפגש יעסוק בחיפוש אחר משמעות וחיבור - פנימי או רוחני - כחלק מתהליך הריפוי וההחלמה. נבחן כיצד שימוש ברכיבים שונים מתוך מודל 12 הצעדים מאפשר טרנספורמציה אישית וחיזוק של תהליכים רגשיים והתנהגותיים.

מפגש 5 4.3.26 (מפגש מקוון) התמכרות בקרב מתבגרים ומבוגרים צעירים

- 09:00-10:30 יסודות ההתמכרות לקנאביס ולפורנו בקרב מתבגרים** ד"ר שירה סובול
נעסוק בתהליך התפתחות השימוש לרעה, נלמד כלים לזיהוי ואבחון ונעמיק בתיאוריות ומנגנונים בבסיס ההתמכרות. נבחן את ההבדלים בין התמכרות התנהגותית לחומרים ונתמקד במאפיינים של שימוש בקנאביס ופורנו.
- 10:45-12:15 בגרות צעירה - מאפיינים ואתגרים ייחודיים** ד"ר שירה סובול
נתמקד באוכלוסיית הבגרות הצעירה ובסוגיות הייחודיות לשלב זה. נבחן דפוסי שימוש, אתגרי אבחון וזיהוי, ההקשר המערכתי והמשימות ההתפתחותיות המשפיעות על ההתמכרות בגיל זה.
- 13:00-14:30 התערבות טיפולית בנוער משתמש** ד"ר שירה סובול
נעמיק בעבודה הטיפולית עם נוער, תוך התייחסות לשיקולים רלוונטיים גם לצעירים. נבחן תפקיד המשפחה, נתרגל כלים להדרכת הורים ונסיים במקרה קליני מפורט.

מפגש 6 10.3.26 טיפול בהתמכרויות במבוגרים בראיית הפסיכואנליזה הקלאסית

- 09:00-10:30 פרויד, קוקאין והולדת רעיון הדחף** ד"ר דניאל דבש
במפגש זה נעסוק בהתנסויותיו של פרויד עצמו עם קוקאין – כחומר מעורר סקרנות מדעית וכאובייקט אישי של חוויה. נבחן כיצד חוויה זו השפיעה על התפתחות החשיבה הפסיכואנליטית המוקדמת, וכיצד הפוטנציאל ההתחלתי להבנת ההתמכרות נזנח עם השנים. נעמוד על הסיבות לכך שהפסיכואנליזה לא הפכה לגישה מובילה בתחום ההתמכרויות.
- 10:45-12:15 חזרה אל הדחף – תיאוריה והיסטוריה** ד"ר דניאל דבש
נחזור אל רעיון הדחף, אותו מושג "מיושן" שנעלם מהשיח הפסיכואנליטי העכשווי, אך ממשיך להאיר את החוויה הטוטאלית של המכורים. נעסוק בדרמה ההיסטורית הפרוידיאנית שהשפיעה על הדרך שבה אנו מטפלים בהתמכרויות עד היום, ונבחן את תרומתה של הגישה הדחפית להבנת ההנעה הפנימית לשימוש חוזר, לחיפוש עונג ולחוסר היכולת לעצור.
- 13:00-14:30 דחף המין ודחף המוות בהתמכרות** ד"ר דניאל דבש
במפגש זה נעמיק בדחף המיני ובאוננות כאב טיפוס להתמכרויות כולן, ונבחן את דחף המוות דרך תופעות של מזוזם, הרס עצמי, כפיית החזרה וההתמכרות ל"כמעט מוות". נדון במקומם של כוחות חיים וכוחות מוות בנפשו של המכור/ה, ובאתגרים שמפגש זה מציב בפני המטפל/ת.

מפגש 7 17.3.26 טיפול בהתמכרויות אצל בני נוער

- 09:00-10:30 התמכרות ובני נוער: מאפיינים ייחודיים** צח שטילר
במרבית המקרים, בני נוער המתמודדים עם התמכרות לחומרים או התנהגויות אינם מגיעים לטיפול מרצון ולעתים אינם תופסים את השימוש שלהם כבעיה. במפגש נעסוק בהבנת המאפיינים הייחודיים לבני נוער הסובלים מהתמכרות והבנת הקשיים עמם הם מתמודדים.
- 10:45-12:15 טכניקה טיפולית בעבודה עם בני נוער הסובלים מהתמכרות** צח שטילר
מפגש זה יעסוק בעקרונות טיפוליים בעבודה עם מתבגרים הסובלים מהתמכרות. נדון בחשיבות של ברית טיפולית יציבה, בהבנה של הפונקציונליות של ההתמכרות בתוך מרקם חייו של המתבגר ובטיפול תוך גישות המדגישות מוטיבציה ומזעור נזקים.
- 13:00-14:30 עבודה עם הורים ומסגרות** צח שטילר
תפקוד ותמיכה הם מרכיבים מרכזיים בכל הקשור להתמודדות עם התמכרות. העבודה עם בני נוער מחייבת את תמיכתן של המשפחות והמסגרות החינוכיות בהן הם נמצאים. במפגש זה נעמיק בתפקידים המרכזי של בני המשפחה בטיפול ונבחן כיצד ניתן לגייסם לתמיכה, להצבת גבולות מותאמים וליצירת סביבה המאפשרת שינוי הדרגתי ומתמשך.

09:00-10:30 כאב כרוני והתמכרויות (חלק א) אורלי פקר

נעמיק בהבנת הכאב הכרוני כתופעה ביופסיכוסוציאלית מורכבת, הנשענת על מעגלי מוח-גוף-נפש. נעסוק בתפקיד המערכות הפיזיולוגיות והרגשיות ביצירת חווית הכאב, נבחן כיצד גורמים נפשיים כמו טראומה, חרדה ודיכאון, מעצבים את תפיסת הכאב וההתמודדות עמו. נדבר על תפקידו של המטפל והכלים העומדים לרשותו לעבודה עם אנשים הסובלים מכאב כרוני. נבחן שיטות שונות לטיפול פסיכולוגי בכאב כרוני והתאמתם למטופל.

10:45-12:15 כאב כרוני והתמכרויות (חלק ב) אורלי פקר

נעסוק בסוגי ההתמכרויות השונים והקשר שבין כאב כרוני להתמכרויות. כיצד קשר זה מתפתח ומתבסס, מה המנגנונים שמובילים לכך. נדבר על שימוש בחומרים שונים והתנהגויות כחלק מההתמודדות עם הכאב הכרוני והשלכותיו, נבחן כיצד נוכל לזהות זאת אצל המטופל ונתייחס לשיטות טיפול עדכניות. נדבר על העבודה הפרטנית עם המטופל בחדר וכן השימוש בטיפול קבוצתי לכאב כרוני והתמכרויות.

13:00-14:30 סיכום הקורס פרופ' דניאל פיינגולד

על המנחים לפי סדר ההרצאות

פרופ' דניאל פיינגולד פסיכולוג שיקומי מומחה, ראש התוכנית לפסיכולוגיה שיקומית במכללה האקדמית אחוה. חבר הוועד המנהל בחברה הישראלית לרפואה וטיפול בהתמכרויות (אילסם).

רחלי זיגל עובדת סוציאלית (msw) מטפלת משפחתית וזוגית מוסמכת, מדריכה ומרצה. מנהלת אקדמית של התוכנית לטיפול אינטגרטיבי בהתמכרויות במכון "מפרשים" לחקר והוראת הפסיכותרפיה, המכללה האקדמית תל אביב יפו.

ד"ר שירה סובול חברת סגל ומרצה באוניברסיטת בר אילן. מומחית בטיפול בהתמכרויות.

חגי מזלי פסיכולוג שיקומי מומחה. מנהל המרכז הטיפולי 'כפר איזון'.

צח שטילר פסיכולוג רפואי מומחה. פסיכולוג אחראי במרפאה לטיפול בהתמכרויות בבני נוער, מכבי שירותי בריאות.

ד"ר דניאל דבש (PhD) – עו"ס קליני, פסיכותרפיסט, מומחה בהתמכרויות וחוקר פסיכואנליזה. מטפל פרטני, קבוצתי ומדריך מטפלים ב"כפר איזון" ובקליניקה פרטית בזכרון יעקב.

אורלי פקר פסיכולוגית שיקומית מומחית. בעלת קליניקה פרטית. עבדה במרכז השיקום בבית החולים שיבא תל השומר, במחלקות שיקום אורטופדי ואשפוז יום שיקום כאב וכן במרכז הישראלי להתמכרויות-ICA. כחלק מצוות המרפאה וצוות ההכשרות של המרכז. מרצה בתחום השיקום, כאב הכרוני והתמכרויות. מנחה קבוצות בטיפול בכאב כרוני.